

KOLOMAN SLIVKA

ZVÁZOK ROBOTNÍCKEJ TRIEDY A ROĽNÍCTVA AKO ZÁKLAD
LUDOVODEMOKRATICKEJ MOCI

Marxizmus-leninizmus učí, že veľká životná idea o zväzku robotníckej triedy a roľníctva je jedným z najdôležitejších základov teórie socialistickej revolúcie. V. I. Lenin neraz upozorňoval na to, že otázka zväzku robotníckej triedy a roľníctva nie je otázkou samoúčelnou, ale že je súčasťou celkovej otázky diktatúry proletariátu, súčasťou podmienok jej vydobytia a upevnenia, ako aj súčasťou podmienok úspešného budovania socializmu a komunizmu. V. I. Lenin považoval zväzok robotníckej triedy a roľníctva za najvyššiu zásadu diktatúry proletariátu. Diktatúru proletariátu definoval ako zvláštnu formu triedneho zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva pod vedením robotníckej triedy.

O nevyhnutnosti zväzku robotníckej triedy a roľníctva v boji o moc i v boji o výstavbu socializmu boli presvedčení už zakladatelia vedeckého socializmu Marx a Engels. Skúmajúc zákonitosti vývinu kapitalizmu došli k uzáveru, že záujmy pracujúceho roľníctva sú v hlbokom rozpore s vykorisťovateľskou buržoáziou, a preto už oni vyslovili svoju poučku o roľníctve ako o spojencovi robotníckej triedy a o nutnosti spojenia „sedliackej vojny“ s proletárskou revolúciou. Avšak strany z II. internacionály, prehnité sociálnodemokratickým oportunizmom, mali k tejto poučke ironický, ľahostajný, ba až nepriateľský pomer. Oportunistické strany II. internacionály nemali záujem na tom, aby viedli robotnícku triedu do proletárskej revolúcie, a preto otázka spojencov robotníckej triedy bola im ľahostajná.

Zásluhou vynikajúcich stratégov proletárskej revolúcie V. I. Lenina a J. V. Stalina bola táto Marxova a Engelsova poučka ďalej rozvinutá a prepracovaná a na jej základe vytvorená skvelá teória o zväzku robotníckej triedy a roľníctva v rôznych etapách revolúcie. Podstata tejto teórie — ako učia Lenin a Stalin — spočíva v tom, že vydobytie slobodného socialistickeho života je vecou samých robotníkov a roľníkov, že robotnícka trieda

vo zväzku s pracujúcim roľníctvom môže pretrhnúť refaz imperializmu v jeho najslabšom článku a vybudovať vlastnými silami socialistickú spoločnosť.

Tieto veľké idey boli živo stelesnené v bratskom zväzku robotníkov a roľníkov v Sovietskom sväze, kde robotnícka trieda vo zväzku s pracujúcim roľníctvom pod múdрым vedením komunistickej strany rozbila moc kapitalistov a veľkostatkárov, vybuďovala socializmus a úspešne buduje komunizmus. V Sovietskom sväze zväzok robotníkov a roľníkov premenil sa na veľkú nepremožitelnú silu, ktorá je zameraná na ďalšie ekonomické i politické upevnenie krajiny, na zabezpečenie maximálneho uspokojovania neustále rastúcich hmotných a kultúrnych potrieb celej sovietskej spoločnosti.

Skúsenosti z vytvorenia a upevňovania bratského nerozborného zväzku robotníckej triedy a roľníctva v Sovietskom sväze majú medzinárodný význam. Názorne ukazujú, že bez tohto zväzku nie je možné oslobodiť sa spod jarma kapitalistov a veľkostatkárov a že nie je možné úspešne uskutočňovať výstavbu socializmu. Obrovský význam nadobudli tieto skúsenosti pre krajiny ľudovej demokracie, kde sa zväzok robotníkov a roľníkov stal základom ľudovodemokratického zriadenia a hlavným zdrojom jeho sily. Tieto skúsenosti sú starostlivo študované a tvorivým spôsobom používané komunistickými a robotníckymi stranami pri výstavbe socializmu. Veľký význam majú tieto skúsenosti i pre robotnícke a komunistické strany v kapitalistických krajinách, kde zväzok robotníkov a roľníkov je hlavnou silou v boji za národnú zvrchovanosť, nezávislosť a za mier.

I

TRIUMF VEĽKEJ A NEPREMOŽITELNEJ SILY — ZVÄZKU ROBOTNÍKOV A ROĽNÍKOV V SSSR

Pod vedením komunistickej strany vybuďovala v Sovietskom sväze robotnícka trieda vo zväzku s pracujúcim roľníctvom socializmus a buduje dnes komunizmus. Bratský a nerozborný zväzok robotníkov a roľníkov v Sovietskom sväze rástol a mohutnel v tvrdých triednych zápasoch v boji o moc proti cárskemu absolutizmu, kapitalistom a veľkostatkárom i zahraničným imperialistom v troch revolúciách a dvoch svetových vojnách, no i v boji za hospodársky i politický rozkvet sovietskej krajiny v časoch pokojnej mierovej budovateľskej práce. Z týchto bojov vyšiel zväzok robotníkov a roľníkov v Sovietskom sväze vykovaný ako najtvrdšia oceľ, stal sa veľkou a nepremožitelnou silou, ktorú dnes nemôže poraziť nikto na svete.

Zo skúseností Komunistickej strany Sovietskeho sväzu vieme, že tento nerozborný zväzok nevytvoril sa sám, živelne a že hneď nebol takou silou, ako je dnes. Roľníctvo samo od seba nemôže sa stať vážnym spojencom robotníckej triedy. História dokázala, že len tam, kde sa do čela robotníckej triedy postavila marxisticko-leninsky orientovaná komunistická strana alebo robotnícka strana, začala sa uskutočňovať politika zväzku s roľníctvom. História nás tiež poučila, že roľníctvo v revolúciách, vtedy, keď sa rozhodovalo o moc, nešlo vždy s robotníckou triedou, ale i s buržoáziou a že sa ukázalo ako živel značne kolísavý.

Príčina tohto kolísania roľníctva je v jeho ekonomickom postavení za kapitalizmu. Marx a Engels ukázali v *Manifeste komunistickej strany*, že charakter revolučnosti roľníctva je daný dvojakou povahou malovýroby. Pracujúci roľník ako malovýrobca je za kapitalizmu vykorisťovaný, zbedačovaný, vyvlastňovaný a utlačáň. Preto vypestoval v sebe nenávisť a nepriateľstvo voči utlačovateľom a vykorisťovateľom. To nútilo pracujúceho roľníka k tomu, aby sa usiloval o zväzok s robotníkom proti spoločnému nepriateľovi — kapitalistovi a veľkostatkárovi. Na druhej strane pracujúci roľník bol za kapitalizmu aj vlastníkom, predávajúcim svoje výrobky, čo ho zase spájalo s buržoáziou.

Čím viac doliehalo na pracujúce roľníctvo vykorisťovanie, zbedačovanie, vyvlastňovanie a ožobračovanie, tým viac sa blížilo k robotníckej triede, tým viac sa revolucionizovalo. A pretože je drobné a stredné roľníctvo za kapitalizmu odsúdené na zánik vyvlastnením kapitalistami a veľkostatkármi, nemá iného východiska, ak nechce zahynúť, ako postaviť sa po bok robotníckej triedy a ísť s ňou v pevnom zväzku do proletárskej revolúcie, ktorá odstráni kapitalistov a veľkostatkárov a vráti roľníctvu to, po čom stále túži — pôdu.

Z takéhoto poznania vyšli Lenin a Stalin, keď vypracovávali stratégiu komunistickej strany voči roľníctvu v rôznych etapách revolúcie až po dovršenie výstavby socializmu. Základom stratégie robotníckej triedy, komunistických a robotníckych strán voči rôznym vrstvám roľníctva v rôznych etapách revolúcie stala sa leninsko-stalinská teória socialistickej revolúcie a konkrétneho vyjadrenia sa jej dostalo v troch hlavných leninských heslách v roľníckej otázke.

1. Leninovo učenie o zväzku robotníckej triedy a roľníctva

Hlboký a prenikavý rozbor stratégie komunistickej strany v prvej etape, t. j. v buržoáznodemokratickej revolúcii podal V. I. Lenin vo svojich významných knihách *Kto sú „priatelia ľudu“ a ako bojujú proti sociálnym de-*

mokratom? a *Dve taktiky sociálnej demokracie v demokratickej revolúcii*. Lenin tu ukázal, že robotnícka trieda, ak chce uskutočniť demokratický prevrat až do konca, musí získať za spojenca, za hlavnú zálohu masy roľníctva, aby s ich pomocou zlomila absolutizmus a paralyzovala kolísavosť buržoázie. Roľníctvo je možné získať pre revolúciu — učil Lenin — hoci je tiež kolísavé, no jeho kolísavosť je rozdielna od kolísavosti buržoázie. Roľníctvo má o demokratickú revolúciu záujem, a to ani nie preto, že by sa domáhalo bezpodmienečného udržania súkromného vlastníctva, ale skôr preto, že mu ide o vyvlastnenie veľkostatkárskej pôdy. Roľníctvo bez toho, že by sa stalo socialistickým, že by prestalo byť malomeštiackym, môže sa stať — predpovedal Lenin — úplným a veľmi radikálnym prívržencom demokratickej revolúcie.

Pre prvú etapu ruskej revolúcie, t. j. pre buržoáznodemokratickú revolúciu (1903 — február 1917) Lenin vytýčil takéto hlavné strategické heslo komunistickej strany v roľníckej otázke: „*spolu so všetkým roľníctvom*, proti statkárom a cárovi pri izolácii buržoázie, za víťazstvo buržoáznodemokratickej revolúcie”.

Stalin rozviedol toto Leninovo učenie o zväzku robotníckej triedy a roľníctva v prvej etape revolúcie vo svojom vynikajúcom diele *O základoch leninizmu*, kde tiež objasnil okolnosti, ktoré podmienili zvláštnosť tejto ruskej revolúcie. Zvláštnosť tejto ruskej revolúcie spočívala v tom, že v jej predvečer bola v Rusku nevídaná koncentrácia priemyslu, že existovali bezohľadné formy vykorisťovania, neznesiteľný policajný režim, najohavnejšie a úplne neznesiteľné prežitky nevoľníctva na vidieku, doplňované neobmedzenou mocou veľkostatkárov, že existoval cárizmus, ktorý utláčal všetok život a stupňoval svojvôľou útlak kapitalistov a veľkostatkárov a že prebiehala imperialistická vojna, ktorá všetky protirečenia politického života v Rusku vyostriala v hlbokú revolučnú krízu. Tieto okolnosti vytvorili predpoklady pre to, že revolučná strana, strana boľševikov, urobila z robotníckej triedy najväčšiu silu politického života ruskej krajiny, že každá väčšia robotnícka stávková zmenila sa na obrovský politický čin, že roľníctvo sa odklonilo od ruskej buržoázie, ktorá sa stala prisluhovačom cárizmu, a primklo sa k robotníckej triede, k revolúcii, čím bol boj robotníkov a roľníkov združený v jednotný revolučný prúd. Imperialistická vojna dodala revolúcii neuveriteľnú silu.

Z uvedených okolností najlepšie vidieť zvláštnosť ruskej revolúcie. Roľníctvo v Rusku za buržoáznodemokratickej revolúcie malo celkom iné postavenie ako roľníctvo v tej istej revolúcii v západných krajinách, ako napr. v Anglicku, Nemecku, Francúzsku a aj na území našej dnešnej republiky. Roľníctvo v Rusku sa v tejto etape revolúcie zbavilo vplyvu liberálnej buržoázie a vstúpilo do zväzku s robotníckou triedou. V období štyroch dŕm

sa názorne poučilo o tom, že z rúk buržoázie nedostane pôdu, slobodu ani mier. Roľníctvo sa vtedy presvedčilo, že buržoázia to s ním nemyslí dobre, že je na strane cára, ktorý podporuje veľkostatkárov, a že jediná sila, s ktorou môže počítať pri svojom oslobodení, je robotnícka trieda, nerozlučný zväzok robotníkov a roľníkov. Tak bol v ruskej buržoáznodemokratickej revolúcii v Rusku vytvorený pevný zväzok robotníckej triedy s roľníctvom, v ktorom si robotnícka trieda podržala vedúcu úlohu, čo potom podmienilo víťazstvo socialistickej revolúcie roku 1917.

Inak to bolo v západných krajinách. Tam — ako ukázal Stalin — vedúcu úlohu v revolúcii nemal proletariát, ale buržoázia. Roľníctvo v týchto krajinách bolo oslobodené z poddanstva a absolutizmu buržoáziou a nie robotníckou triedou, a preto sa roľníctvo v týchto krajinách pridalo k buržoázii a stalo sa jej zálohou. Tak si možno vysvetliť aj tú skutočnosť, že sa prerastanie buržoáznodemokratickej revolúcie v socialisticú v týchto krajinách tak spomalilo.

Podstatný rozdiel medzi ruskou buržoáznodemokratickou revolúciou a revolúciami na západe je teda ten, že v Rusku v priebehu jej trvania buržoázia bola podstatne oslabená, kým na západe podstatne posilnená. Ďalej v tom, že v Rusku v tom čase vznikla obrovská politická sila reprezentovaná zväzkom robotníckej triedy a roľníctva, kým na západe sa roľníctvo stalo zálohou buržoázie. V tom je aj najcharakteristickejšia zvláštnosť ruskej revolúcie.

*

Pre druhú etapu revolúcie, t. j. pre proletársku revolúciu (marec 1917 — október 1917) vydal Lenin nové heslo, ktoré zodpovedalo novej situácii: „Zväzok proletariátu s *chudobným roľníctvom* proti buržoázii za *neutralizácie* stredného roľníctva, za víťazstvo socialistickej revolúcie.“ Otázku spojencov robotníckej triedy v proletárskej revolúcii rozpracoval V. I. Lenin už v spomínanej knihe *Dve taktiky sociálnej demokracie v demokratickej revolúcii*. Túto otázku neskôr ešte viac rozviedol v článku *Pôvodný náčrtok téz o agrárnej otázke*, kde objasnil úlohu robotníckej triedy so zameraním na rôzne vrstvy roľníctva za socialistickej revolúcie.

Ako vyplýva z uvedených Leninových hesiel, komunistická strana v Rusku išla do buržoáznodemokratickej revolúcie so všetkým roľníctvom, lebo táto revolúcia vyjadrovala túžby všetkého roľníctva, drobného, stredného, ba dokonca aj zámožného. Ďalej vyplýva to, že do socialistickej revolúcie išla komunistická strana v Rusku s *chudobným roľníctvom*, lebo to sa bezvýhradne postavilo na stranu robotníckej triedy, predurčené na tento zväzok svojim úbohým postavením za kapitalizmu. Pokiaľ išlo o stredné roľníctvo, Lenin veľmi prezieravo radil:

„Revolučný proletariát si nemôže vziať za úlohu — aspoň nie pre najbližšiu budúcnosť a pre začiatok obdobia diktatúry proletariátu — získať túto vrstvu na svoju stranu, ale musí sa obmedziť len na úlohu neutralizovať ju, t. j. urobiť ju neutrálnou v boji medzi proletariátom a buržoáziou. Kolísanie tejto vrstvy medzi proletariátom a buržoáziou je nevyhnutné a na začiatku novej epochy bude u tejto vrstvy vo vyspelých kapitalistických krajinách prevládať tendencia ísť za buržoáziou.“¹ Z tejto príčiny Lenin navrhol, aby proletárska štátna moc uskutočňovala voči strednému roľníkovi politiku veľmi obozretne, neprenáhle, bez akéhokoľvek násilia.

Stalin rozviedol Leninovo učenie o spojencoch robotníckej triedy v socialistickej revolúcii v diele *O základoch leninizmu* a súčasne poukázal na charakteristické zjavy tohto obdobia. Ukázal, že prerastanie buržoáznodemokratickej revolúcie v socialistickú sa vyznačovalo rastom politického uvedomenia a revolučnej výchovy mas. Roľníctvo sa ďalej revolucionizovalo, odklonilo sa od sociálnych revolucionárov (eserov) a ešte pevnejšie sa zomklo okolo robotníckej triedy. To bola prvá okolnosť, za akej sa v sovietskom štáte vytvárala diktatúra proletariátu.

Druhá okolnosť spočívala v tom, že v čase prerastania základnou otázkou revolúcie bola otázka skončenia vojny. Aby bolo možné skončiť vojnu, bolo treba zvrhnúť buržoáznú dočasnú vládu, ktorá vojnu viedla a podporovala. Preto drobné roľníctvo podporovalo boj robotníckej triedy za mier, za moc soviетov a išlo s ním do víťaznej socialistickej revolúcie.

Tak došlo v Sovietskom sväze k vytvoreniu diktatúry proletariátu, ktorá spočívala na pevnom základe — na spolenectve robotníckej triedy s drobným roľníctvom.

*

V období VIII. sjazdu komunistickej strany, ktorý sa konal roku 1918, a najmä v období vojenskej intervencie a kontrarevolúcie (1918—1920) stredné roľníctvo malo možnosť presvedčiť sa na vlastnej koži, ako to s ním myslia intervenenti a kontrarevolucionári a ako to s ním myslí sovietska moc. Lenin veľmi dobre vedel, že výsledok občianskej vojny je do veľkej miery závislý od toho, na ktorú stranu sa pridá stredné roľníctvo, a preto s marxistickou prezieravosťou vytýčil v otázke zväzku novú politiku, zodpovedajúcu novej situácii. Dovtedajšiu politiku neutralizácie stredného roľníctva bolo treba nahradiť inou. Lenin formuloval novú politiku komunistickej strany obdívuhodne presne, stručne a jasne vo svojom známom hesle o trojakej úlohe strany na vidieku za výstavby socializmu:

- a) opri sa o dedinskú chudobu,
- b) dohodni sa so stredným roľníkom,

¹ V. I. Lenin, *Sočinenija* XXV, 272.

c) ani na chvíľočku neprestať bojovať proti kulakovi.

Toto Leninovo heslo sa stalo základom komunistickej strany v politike voči roľníctvu a stalo sa obsahom otázky zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva v prechodnom období od kapitalizmu k socializmu. Až do masovej kolektivizácie roku 1929 viedla komunistická strana voči kulactvu politiku zatlačovania a obmedzovania a potom prešla k priamej likvidácii kulactva ako triedy.

V protokoloch VIII. sjazdu o leninskom hesle o trojakej úlohe strany na vidieku za výstavby socializmu čítame: „V celej svojej práci na vidieku sa komunistická strana tak ako prv opiera o proletárske a poloproletárske sily vidieka . . . Pokiaľ ide o kulactvo, o vidiecku buržoáziu, politika komunistickej strany spočíva v tom, že rázne bojuje proti ich vykorisťovateľským chýbkam, že potlačuje ich odpor proti sovietskej republike. Pokiaľ ide o stredné roľníctvo, politika komunistickej strany spočíva v tom, že postupne a plánovite zaraďuje toto roľníctvo do socialistickej výstavby. Strana si kladie za úlohu odtrhnúť ho od kulakov, získať ho na stranu robotníckej triedy, a to tak, že bude pozorne dbať jeho potrieb, že bude bojovať proti jeho zaostalosti prostriedkami ideového ovplyvňovania a nie prostriedkami potlačovacími . . .”²

Z uznesení VIII. sjazdu komunistickej strany, ako vidieť, jasne vyplynulo to, že stredné roľníctvo bolo treba získať na stranu robotníckej triedy, že sa malo pozorne dbať jeho potrieb, bojovať proti jeho zaostalosti, nie donucovaním, ale praktickou dohodou i za cenu ústupkov a získavať ho pre socialistickú veľkovýrobu v poľnohospodárstve. Tak sa vytvoril nový pomer robotníckej triedy s roľníctvom. Bol to pomer pevného zväzku s drobným a stredným roľníctvom, v ktorom si robotnícka trieda i naďalej udržala vedúce postavenie.

Leninovo učenie o zväzku robotníckej triedy a roľníctva v rôznych etapách revolúcie bolo treba v tvrdých triednych bojoch obhájiť proti nepriateľom výstavby socializmu, hlavne proti menševikom a trockistom. Na túto úlohu sa podobral Stalin. Stalin obhájil Leninovo učenie o zväzku robotníckej triedy a roľníctva a podal teoretický súhrn i ďalšie prepracovanie poučiek v tejto otázke. Leninovo učenie o zväzku robotníckej triedy a roľníctva stalo sa majetkom medzinárodného proletariátu, pretože má medzinárodnú platnosť. Stalo sa obsahom politiky komunistických a robotníckych strán v etape buržoáznodemokratickej revolúcie, v etape proletárskej revolúcie a v epoche diktatúry proletariátu. Osvetľuje ako reflektor cestu, po ktorej má kráčať robotnícka trieda vo zväzku s roľníctvom za lepším, krajším a blahobytnjším životom bez kapitalistov a veľkostatkárov.

² Protokoly VIII-ogo sjezda KSR/b, 351.

2. Nepriateľské názory na otázku zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva

V otázke zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva vyskytli sa mnohé škodlivé, nepriateľské a protimarxistické názory, proti ktorým musela komunistická strana bojovať.

Tak napr. praví kapitulanti na čele s Bucharinom hlásali akékoľvek spojenectvo s roľníctvom. Táto oportunistická skupina dopustila sa pri hodnotení zväzku robotníkov a roľníkov chyby v tom, že vychádzala z nesprávneho názoru na roľníctvo, že zabudla na diferenciáciu roľníctva. Naproti tomu komunistická strana so svojim Ústredným výborom neustále prízvuovala, že nemôže ísť o hocijaké spojenectvo robotníckej triedy a roľníctva. Len také spojenectvo mohlo byť správne, ktoré, po prvé, zabezpečilo vedúcu úlohu robotníckej triede, po druhé, upevnilo diktatúru proletariátu a po tretie, uľahčilo úplne odstrániť vykorisťovateľské triedy. Pravda, spojenectvo s kulactvom, s ktorým sa bucharinovci objímali, by toto zabezpečiť nemohlo. Také spojenectvo, ako hlásali bucharinovci, bolo by znamenalo návrat kapitalizmu a nastolenie panstva kapitalistov a veľkostatkárov.

Na druhej strane zase „ľaví“ kapitulanti na čele s Trockým neverili vo zväzok robotníckej triedy a roľníctva vôbec. Učenie trockistov o tejto otázke bolo obsahom ich teórie, nazvanej „permanentná“ revolúcia, ktorej tvorcom bol Trockij.

O teórii permanentnej revolúcie (nepretržitej) môžeme sa po prvýkrát dočítať v Marxovej *Adrese* k Sväzu komunistov z roku 1850. Po Marxovi tvorivým spôsobom rozvinul túto teóriu Lenin, ktorý ju prevzal od Marxa v čistej forme, a urobil z nej jeden zo základov teórie socialistickej revolúcie. Už napr. myšlienka prerastania buržoáznodemokratickej revolúcie v socialistickú, ktorú vyslovil Lenin roku 1905, je jednou z foriem tvorivého rozvinutia Marxovej teórie permanentnej revolúcie.

Naproti tomu Trockij a jeho stúpenci, ktorých nazval Lenin „permanentníkmi“, pochopili Marxovu myšlienku dogmaticky, z vulgarizovali ju, urobili z nej fetiš, neživú knižnú múdrosť, čím sa stala v ich podaní prakticky nepoužiteľnou. Podstata nepriateľských názorov trockistov v otázke zväzku robotníckej triedy a roľníctva bola v tom, že podceňovali úlohu roľníctva, že nepochopili základ diktatúry proletariátu, ktorá v Sovietskom sväze vznikla a upevnila sa ako výsledok víťazstva robotníkov a roľníkov v jednej krajine.

Práve preto, že trockistická teória „permanentnej revolúcie“ nebola ničím iným ako šírením neviery v možnosť zväzku robotníckej triedy a roľníctva, v možnosť víťazstva socializmu v jednej krajine, bola ako odroda menševizmu najnebezpečnejšou a najškodlivejšou zo všetkých úchyliet v KSSS. Le-

nin a po ňom Stalin rozdrvili túto arcireakčnú protimarxistickú teóriu a postavili proti nej jasnú tvorivú marxistickú teóriu o zväzku robotníckej triedy a roľníctva, o možnosti víťazstva socializmu aj v jednej osamotenej krajine za kapitalistického okľúčenia. Víťazstvo socializmu v Sovietskom sväze a jeho dnešný prechod ku komunizmu sú historickým svedectvom správneho tvorivého rozvinutia marxizmu o zväzku robotníckej triedy a roľníctva vynikajúcimi teoretikmi Leninom a Stalinom.

3. Agrárny program — základná otázka zväzku robotníkov a roľníkov

Aby robotnícka trieda získala na svoju stranu roľníctvo alebo jeho jednotlivé vrstvy v rôznych etapách revolúcie a pri výstavbe socializmu, musí jej predvoj, komunistická strana, postaviť pred pracujúcich roľníkov svoj program, ktorému by masy pracujúceho roľníctva porozumeli, ktorý by vyjadroval ich túžby, ktorý by si zobrali za svoj a bojovali za jeho uskutočnenie.

Ruskí marxisti začali prepracovávať agrárny program v predvečer ľudovej revolúcie roku 1905, keď otázka zvrhnutia cárizmu a otázka vytvorenia diktatúry robotníckej triedy a roľníctva boli viac ako aktuálne.

Lenin, vychádzajúc z poznania, že agrárny program musí roľníctvo mobilizovať po boku robotníckej triedy do revolúcie proti cárovi a veľkostatkárom, vypracoval s marxistickou predvídavosťou na ruské pomery program nacionalizácie pôdy. Požiadavka nacionalizácie pôdy bola po prvýkrát vyslovená už koncom 18. storočia buržoáznymi ekonómami. Títo žiadali nacionalizáciu (odobratie pôdy šľachte) v mene buržoázneho chápania slobody obchodu a podnikania. Videli v nej spoločný rys práce a kapitálu — nástroj proti pozemkovým vlastníkom (šľachte) a proti feudálnemu spôsobu výroby. Buržoázia bola za nacionalizáciu pôdy vtedy preto, lebo nepodrávala jej podstatu, zastierala triedny boj a vykorisťovanie.

Marx a Engels postavili nacionalizáciu pôdy na iný základ. Videli, že nacionalizácia pôdy nemá a nemôže podstatne zmeniť spôsob výroby, ale že jej hlavná úloha je v tom, aby priviedla masy pracujúceho roľníctva na stranu robotníckej triedy. Videli v nej nástroj triedneho boja.

Lenin, keď rozvíjal Marxovo a Engelsovo učenie a zdôvodňoval program nacionalizácie, napísal: „Náš agrárny program musí sa skladať z troch základných častí: po prvé musí obsahovať čo najrozhodnejšiu výzvu k revolučnému náporu roľníctva na pozemkovú držbu veľkostatkárov: po druhé, musí presne ukázať ďalší krok, ktorý môže a musí hnutie urobiť, aby výdobytky roľníctva boli upevnené a aby sa mohlo prejsť od víťazstva demokracie k priamemu proletárskemu boju za socializmus: po tretie, musí ukázať

triedne proletárske úlohy strany, ktoré na nás naliehavo doliehajú a tým dôraznejšie vyžadujú jasnú formuláciu, čím bližšie je víťazstvo roľníckeho povstania.”³

Program nacionalizácie bol opravdovým boľševickým programom, vypracovaným Leninom na ruské pomery. Program žiadal konfiškáciu všetkej veľkostatkárskej pôdy a jej odovzdanie roľníkom do bezplatného doživotného užívania. Lenin pokladal nacionalizáciu pôdy za uskutočniteľnú iba za víťazstva revolúcie, po zvrhnutí cárizmu. Nacionalizácia pôdy mala ulahčiť roľníctvu v spojení s robotníckou triedou prechod k proletárskej revolúcii a výstavbe socializmu.

Na rozdiel od menševikov boľševický agrárny program vyzýval roľníkov do revolúcie proti cárovi a veľkostatkárom, bol prospešný pre roľníctvo, a preto sa stal základom politiky komunistickej strany v roľníckej otázke v proletárskej revolúcii roku 1917.

Agrárny program Komunistickej internacionály, ktorý bol formulovaný roku 1934, vychádzal z Leninových téz o nacionalizácii pôdy a z praktických skúseností KSSS získaných v revolúcii a pri výstavbe socializmu.

Program Komunistickej internacionály požadoval:

1. Konfiškáciu a proletársku nacionalizáciu všetkej pôdy, lesov, nerastného bohatstva, riek a pod.
2. Konfiškáciu živého i mŕtveho inventára veľkostatkov (budovy, stroje, dobytok, mliekárne, sušiarne a pod.).

Jedna časť konfiškovaných majetkov mala byť — podľa programu KI — odovzdaná orgánom proletárskej diktatúry na zakladanie štátnych socialistických hospodárstiev (sovchozov) a druhá časť mala byť odovzdávaná do užívania roľníctva (drobného a čiastočne stredného), a to najmä tam, kde boli tieto pozemky obrábané roľníkmi na podklade nájmu, deputátu a pod. a boli prostriedkom na zotročovanie a vykorisťovanie roľníctva.

Agrárny program KI žiadal zákaz akejkoľvek kúpy a predaja pôdy, aby sa nedostala do rúk kapitalistov, veľkostatkárov, kulakov, špekulantov a pod., zrušenie zotročujúcich zmlúv, dlhov a daní. Vychádzajúc z bohatých skúseností KSSS pri výstavbe socializmu agrárny program KI vytyčil veľkorysé štátne opatrenia na povznesenie produktívnych síl v pôdohospodárstve, napr.: uskutočňovať elektrifikáciu vidieka, vyrábať traktory, chemické hnojivá, selekčné semená, chovať plemenný dobytok, podporovať a financovať poľnohospodárske družstvá, propagovať družstevné hnutie a prechod k poľnohospodárskej veľkovýrobe — prechod dediny k socializmu.

Uskutočnenie nacionalizácie pôdy v Rusku malo obrovský význam pre ďalší vývin socializmu v tejto krajine. Jej význam je predovšetkým v tom,

³ V. I. Lenin, *Sočinenija* IX, 73.

že zlikvidovala triedu veľkostatkárov, ktorá bola najpočetnejšou vykorisťovateľskou triedou predrevolučného Ruska, a že odovzdala pôdu z ich rúk, ako aj z rúk cára, cirkvi a pod. do rúk pracujúceho roľníctva. Roľníctvo v Októbrovej revolúcii dostalo od sovietskeho štátu viac ako 150 mil. hektárov novej pôdy (okrem pozemkov, ktoré obhospodarovalo pred revolúciou). Ruské roľníctvo, vďaka Októbrovej revolúcii, bolo oslobodené od ešte existujúcich feudálnych, nevoľníckych pút a od platenia dlhov a nájomného, ktoré činili ročne asi 500 miliónov rubľov v zlate. Nacionalizácia pôdy znamenala taktiež obmedzenie hospodárskych pozícií kapitalizmu na vidieku, čo sa prejavilo v poklesnutí kulackých usadlostí. Napokon nacionalizácia oslobodila a zbavila roľníctvo úzkoprsého vzťahu k súkromnému vlastníctvu pôdy.

„A práve preto, že pôda nie je u nás v súkromnom vlastníctve — napísal Stalin — nie je u nás ani tá otrocká pripútanosť roľníka k pôde, aká je na západe. A táto okolnosť nemôže neobľahčiť prechod maloroľníckeho hospodárstva na koľaje kolchozov... V tom tkvie veľký revolučný význam sovietskych agrárnych zákonov, ktoré úplne odstránili absolútnu rentu, ktoré zrušili súkromné vlastníctvo pôdy a uzákoonili nacionalizáciu pôdy.“⁴

Nacionalizáciou pôdy bola v Rusku uskutočnená buržoáznodemokratická revolúcia do konca. Nacionalizácia pôdy neznamovala však iba posledný krok buržoáznodemokratickej revolúcie, ale súčasne aj prvý krok k socializmu na vidieku.

Spôsob, ktorým Komunistická strana Sovietskeho sväzu uskutočnila agrárny program v októbri 1917, stal sa vzorom všetkým komunistickým a robotníckym stranám na celom svete, ktoré vedú robotnícku triedu vo zväzku s roľníctvom do socialistickej revolúcie. V nevyčerpatelnej studnici marxisticko-leninského učenia je množstvo poučiek aj pre tie komunistické a robotnícke strany, ktoré v iných podmienkach a inej situácii nemohli alebo nemôžu v socialistickej revolúcii uskutočniť nacionalizáciu pôdy. Svedectvom toho je uskutočnenie pozemkovej reformy v krajinách ľudovej demokracie.

4. *Otázka zväzku robotníkov a roľníkov v prechodnom období*

Základ správneho pomeru medzi robotníckou triedou a roľníctvom v prechodnom období od kapitalizmu k socializmu bol v Sovietskom sväze položený v rokoch 1917—1921, v čase vojenskej intervencie a kontrarevolúcie. Vtedy ruskí statkári a kapitalisti za pomoci medzinárodného kapitálu zorganizovali vojenskú intervenciu proti krajine soviетov. Ich cieľom bolo po-

⁴ J. V. Stalin, *Otázky leninizmu*, Bratislava 1952, 331.

tlačil moc robotníckej triedy a roľníctva a zotročil sovietskú krajinu. Komunistická strana zburcovala robotníkov a roľníkov do vlasteneckej vojny proti cudzím votrelcom a buržoáznostatkárskej bielogvardejskej kontrarevolúcii.

V období vojenskej intervencie a kontrarevolúcie došlo v sovietskom štáte k vytvoreniu *vojnového* zväzku robotníckej triedy a roľníctva. Táto prvá forma pevného spojenectva v prechodnom období nebola by sa udržala ani na chvíľku bez určitého hospodárskeho zväzku. Roľníctvo dostalo od robotníckeho štátu všetku pôdu a bola mu zaistená ochrana pred veľkostatkárom a kulakom. Robotnícka trieda dostávala za to od roľníctva na úver potraviny.

Po skončení intervencie a kontrarevolúcie sovietska krajina začala prechádzať k pokojnej výstavbe hospodárstva. Roľníctvo po skončení občianskej vojny začalo prejavovať nespokojnosť s tým, že mu brali všetky prebytky na úver a žiadalo, aby ho zásobovali dostatočným množstvom tovarov. Leninsko-stalinský Ústredný výbor vtedy jasne videl, že roľníctvu už netreba brať výrobky na úver, ale že mu treba umožniť, aby využilo svoje prebytky podľa uváženia. To by umožnilo oživiť poľnohospodárstvo, obchod, pozdvihnúť priemysel, zlepšiť zásobovanie miest a utvoril novú hospodársku základňu pre zväzok robotníkov a roľníkov.

Novú líniu strany v pomere k roľníctvu vytýčili na X. sjazde VKS(b) roku 1921. Bolo prijaté veľmi dôležité uznesenie o zrušení povinnosti roľníkov odovzdávať prebytky svojej produkcie a o zavedení naturálnej dane a o prechode k novej hospodárskej politike. Uznesenie X. sjazdu strany o prechode k novej hospodárskej politike zabezpečovalo pevný zväzok robotníckej triedy a roľníctva pri výstavbe socializmu.

Naturálna daň významne zlepšila postavenie roľníctva a vzbudila jeho záujem na rozširovaní osevov a zdokonaľovaní poľnohospodárstva. Naturálna daň sa stala prechodom k socialistickej výmene výrobkov medzi mestom a dedinou.

Na konci obnovy roku 1925 komunistická strana zvýšila pozornosť zapojeniu stredných roľníkov do výstavby socializmu. Vtedy komunistická strana znovu zahájila boj za získanie stredných roľníkov, boj za zvýšenie ich materiálnej a kultúrnej úrovne, aby robotnícka trieda spolu s touto základnou masou roľníctva vykročila ešte smelšie vpred cestou k socializmu. Na XIV. sjazde Stalin zdôraznil, že najdôležitejšou úlohou strany je pevné spojenectvo robotníckej triedy so stredným roľníkom pri budovaní socializmu.

Na XV. sjazde strany roku 1927, ktorý vošiel do dejín KSSS ako sjazd kolektivizácie, bola prijatá smernica, že treba ďalej rozširovať a upevňovať socialisticke pozície tak v meste, ako aj na dedine, a usilovať sa pritom v pevnom zväzku robotníckej triedy s masami pracujúceho roľníctva o zlikvidovanie kapitalistických živlov v národnom hospodárstve. Vtedy však už staré

formy spojenia medzi mestom a dedinou nestačili. Socialistická industrializácia krajiny vytvorila všetky podmienky pre to, aby priemysel neukájal už iba osobné potreby roľníka, ale tiež potreby *výrobné*, t. j. aby priemysel dodával poľnohospodárstvu vysokomechanizované poľnohospodárske stroje, traktory, zošľachtené osivá, umelé hnojivá a pod. Len takto bolo možné uskutočniť prestavbu poľnohospodárstva na základe novej modernej techniky.

Aby však bolo možné uskutočniť prestavbu poľnohospodárstva a vytvoriť pevný výrobný zväzok robotníckej triedy a roľníctva, bolo treba rozdrobené roľnícke hospodárstva združiť vo veľké hospodárstva na základe kolektívnej výroby. Preto komunistická strana vytýčila pred celý sovietsky ľud úlohu zapojiť milióny drobných a stredných roľníkov do výstavby socializmu, získať ich trpezlivou presvedčovacou prácou do kolchozov, ktoré jediné mohli roľníkov zbaviť odvekej biedy, driny a hladu.

Pod vedením komunistickej strany zlikvidovali v Sovietskom sväze v rokoch masovej kolektivizácie (r. 1929—1933) kulakov ako poslednú a najpočetnejšiu vykorisťovateľskú triedu. Likvidácia kulakov znamenala hlboký revolučný prevrat, ktorý — ako čítame v *Dejinách VKS(b)* — sa rovnal svojimi dôsledkami revolučnému prevratu v októbri 1917. Útok proti kulactvu uskutočnila robotnícka trieda v pevnom zväzku so stredným roľníctvom, ktoré vtedy masove prešlo na kolektívne socialistické hospodárenie v kolchozoch. To bolo historické víťazstvo strany a robotníckej triedy. Tak mohol potom konštatovať XVII. sjazd, ktorý vošiel do dejín strany ako sjazd víťazov (r. 1934), že v Sovietskom sväze zvíťazila industrializácia krajiny, politika úplnej kolektivizácie poľnohospodárstva, likvidácie kulactva ako triedy, že zvíťazilo socialistické zriadenie, ktoré bolo vystavané na pevnom a nerozbornom zväzku robotníkov a roľníkov.

Takto v Sovietskom sväze robotnícka trieda vo zväzku s malými a strednými roľníkmi vybuďovala socializmus a najpokrokovejšie poľnohospodárstvo na svete, kolchoznú poľnohospodársku veľkovýrobu. Vo zväzku s kolchozným roľníctvom porazila vo Veľkej vlasteneckej vojne Sovietskeho sväzu fašistické hordy, oslobodila desiatky národov z jarma fašizmu a pomohla zúčtovať národom ľudovodemokratických krajín s kapitalistami a veľkostatkármi.

Víťazstvo sovietskej armády nad hitlerovským fašizmom stalo sa víťazstvom sovietskeho spoločenského zriadenia, víťazstvom sovietskeho štátneho zriadenia, víťazstvom zväzku robotníkov a roľníkov pod múdрым vedením Komunistickej strany Sovietskeho sväzu. Vojna bola tvrdou skúškou pevnosti a životaschopnosti zväzku robotníkov a roľníkov. No tento zväzok vyšiel z vojny ešte pevnejší, silnejší a zocelenejší.

Dnes v Sovietskom sväze pod vedením komunistickej strany buduje ro-

botnícka trieda vo zväzku s pracujúcim — kolchozným roľníctvom beztriednu spoločnosť. Zväzok robotníkov a roľníkov v Sovietskom sväze stal sa dnes triumfom veľkej a nepremožiteľnej sily v boji za komunizmus, mier a demokraciu na celom svete.

II

KSČ V BOJI ZA VYTVORENIE A NEUSTÁLE UPEVŇOVANIE ZVÄZKU ROBOTNÍCKEJ TRIEDY A ROĽNÍCTVA

Leninovo a Stalinovo učenie o zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva má medzinárodnú platnosť. Stalo sa zákonom socialistickej revolúcie v krajinách ľudovej demokracie. I tam, kde ešte vládnu kapitalisti a veľkostatkári, má otázka zväzku robotníckej triedy a roľníctva v boji komunistických a robotníckych strán za mier, demokraciu a socializmus mimoriadny význam.

Komunistické a robotnícke strany v krajinách ľudovej demokracie považujú za svoju veľmi dôležitú úlohu všestranne upevňovať zväzok robotníkov a roľníkov, lebo vedia, že tento zväzok je základom ľudovodemokratického zriadenia a hlavným zdrojom jeho sily. Komunistické a robotnícke strany týchto krajín vedia, že bez tohto zväzku a jeho všestranného upevňovania nemožno vybudovať socializmus.

I naša Komunistická strana Československa prikladá mimoriadnu pozornosť uskutočňovaniu marxisticko-leninského učenia o neustálom upevňovaní zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva.

1. Zrada sociálnej demokracie na záujmoch roľníctva po prvej svetovej vojne

Sociálnodemokratické strany Rakúsko-Uhorska i Československá sociálna demokracia nemali nikdy záujem na vytvorení zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva, lebo nikdy nemysleli na revolúciu a spojencov robotníckej triedy v revolúcii. To bola tiež jedna z príčin porážky nášho proletariátu po prvej svetovej vojne, keď sa rozhodovalo o tom, či náš štát ovládne buržoázia, alebo či sa moc dostane do rúk ľudu.

Politické i ekonomické predpoklady pre vytvorenie zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva existovali na území našej republiky už po prvej svetovej vojne. Avšak sociálna demokracia tieto možnosti nevyužila. Hoci Veľká októbrová revolúcia v Rusku inšpirovala národy Rakúsko-Uhorska do revolučného pohybu a hoci českí a slovenskí roľníci spolu s robot-

níckou triedou vystupovali so svojimi požiadavkami skončiť imperialistickú vojnu, získať národnú slobodu a predovšetkým pôdu, sociálna demokracia zradila revolúciu, nevedla pracujúce masy do boja za uskutočnenie socialistických požiadaviek a za uchopenie moci v oslobodenej republike. Takto výhodné politické podmienky neboli využité pre vec robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva. No i ekonomické predpoklady pre získanie roľníctva na stranu robotníckej triedy, ktoré spočívali v tom, že i poľnohospodárstvo v našich krajinách, podliehajúc nevyhnutným zákonom vývinu kapitalizmu, trpelo všetkými zhubnými následkami (vyvlastňovanie drobných a stredných roľníkov, drobenie roľníckych usadlostí, vystahovalectvo roľníctva, zadlžovanie, diferenciacia, a preto stále zosilňovanie triedneho boja), neboli využité a sociálna demokracia nevytýčila si do programu boj za požiadavky malých a stredných roľníkov.

Po skončení prvej svetovej vojny pracujúce roľníctvo dychtivo čakalo na pôdu. Domnievalo sa, že sociálna demokracia mu ju za pomoci robotníckej triedy vydobyje. Preto aj pracujúca dedina roku 1919 odovzdala vo voľbách hlasy sociálnej demokracii. No sociálna demokracia nádeje roľníctva hanebne sklamala. Hoci mala k dispozícii masu zrevolucionizovaného proletariátu a podporu miliónových más roľníctva, nepustila sa do boja za pozemkovú reformu podľa vzoru ruských komunistov, ale vstúpila do koalície s buržoáziou, nechala jej iniciatívu pri uskutočňovaní reformy, ktorá pod vedením statkárskej agrárnej strany dopadla iba v prospech buržoázie. Len malé omrvinky dostali sa na stôl pracujúcich roľníkov.

Agrárna buržoázia uskutočňovala pozemkovú reformu tak, aby nepoškodila majiteľov veľkých latifundií a získala si na svoju stranu veľkostatkárov. Svedčia o tom tieto skutočnosti: zo 4,1 miliónov hektárov zabratej pôdy dostali pôvodní majitelia (veľkostatkári, kapitalisti a pod.) 2,3 miliónov hektárov, čo činilo 56%, ďalej dostalo 4338 statkárov 1 milión hektárov ako tzv. „zvyškové majetky“ a napokon 635.000 malých a stredných roľníkov dostalo 0,8 milióna hektárov, čo činilo 19%. Treba poznamenať, že malých a stredných roľníkov buržoázia „obdarila“ najhoršími pozemkami s najmenšou výrobnou produktivitou. Z pôvodných majiteľov dostali pôdu napr. knieža Ján Schwanzenberg, a to 65.000 ha, Karol Buquoi 13.500 ha, Meternich-Vinnenburg 12.000 ha, Karol Schwanzerberg 12.500 ha. Vcelku možno povedať, že kapitalistický sektor obdržal 3,3 mil. ha pôdy, t. j. 75% a drobní roľníci so strednými zvyšok, t. j. 25%.

Pozemková reforma, ktorá je jedným z najdôležitejších prostriedkov pri vytváraní a uskutočňovaní zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva proti kapitalistom a veľkostatkárom, stala sa tak vinou pravičiarskych vodcov sociálnej demokracie prostriedkom znovuoobnovenia závislosti roľníctva na buržoázii. Roľníctvo sa stalo na dlhšiu dobu zálohou buržoázie, čo

len sťažilo oslobodenie robotníckej triedy a všetkých pracujúcich z pút vykorisťovania a spomalilo prerastanie buržoáznodemokratickej revolúcie v revolúciu socialistickú.

2. Postavenie pracujúceho roľníctva za kapitalistickej predmníchovskej republiky

Tak ako v ostatných kapitalistických krajinách aj v predmníchovskej ČSR bolo drobné a stredné roľníctvo neustále zbedačované, vykorisťované a vyvlastňované. Poľnohospodárska výroba, podriadená krutým zákonom koncentrácie a centralizácie kapitálu, neustále sa koncentrovala do rúk veľkostatkárov a kapitalistov, ktorí požírali vo svojej nenásytnej honbe za maximálnymi ziskami plody práce i pôdu drobných a stredných roľníkov. Drobné a stredné roľníctvo okrádané o pôdu bolo nútené hľadať si živobytie za hranicami, bolo nútené hŕfne opúšťať svoju vlasť a ísť za kúskom chleba do ďalekej cudziny.

Tak roku 1924 sa vystaňovalo z ČSR 15.169 roľníkov, roku 1925 do 5000 roľníkov, roku 1926 vyše 12.500 roľníkov, roku 1927 vyše 13.000 roľníkov, roku 1928 vyše 12.000 a roku 1929 vyše 14.000 roľníkov. Treba si však pritom uvedomiť, že kapitalizmus vtedy na celom svete bol v rokoch stabilizácie, teda v rozvoji. Toto je strašná obžaloba buržoázneho štátu, ktorý biedu státisícov roľníkov a bezzemkov nevedel ani trochu zmierniť.

Postavenie drobného a stredného roľníctva sa stokrát zhoršilo v čase hospodárskej krízy kapitalizmu, ktorou bolo kruto postihnuté i Československo. Hospodárska kríza urýchlila proces ožobračovania drobného a stredného roľníctva a zlepšovala podmienky pre pôsobenie zákona o koncentrácii a centralizácii kapitálu v pôdohospodárstve. Zasiahla všetky odvetvia pôdohospodárskej výroby. Napr. ceny pôdohospodárskych výrobkov poklesli vcelku v čase krízy len za dva roky (1930—1931) o 17,28%. Pokles cien spätne pôsobil na agrárnu krízu, zostril ju, lebo roľníci museli dať na trh viac výrobkov, aby pri znížených cenách svojich výrobkov mali za čo platiť dlhy, úroky, dane, priemyslové výrobky a pod., čím ceny pôdohospodárskych výrobkov boli stláčané opäť dolu.

Zbedačení malí a strední roľníci neboli schopní udržať svoju výrobu na dovtedajšej výške. Predávali živý i mŕtvy inventár, znižovali potrebu agrotechnických pomôcok (napr. umelých hnojív), čím bol zapríčinený pokles výnosnosti ich hospodárstiev. Tak len za jeden rok (1930) poklesol hektárový výnos pšenice o 4 %, raži o 5 %, jačmeňa o 11,7 % a ovsu o 17 %. Hoci poklesli ceny pôdohospodárskych výrobkov a znížil sa hektárový výnos z pô-

dy, malí a strední roľníci museli platiť vyššie dane, nájomné a úroky ako predtým. Vyššie ceny museli platiť aj za priemyselné výrobky.

Agrárna buržoázia, ktorá sa spriahla s priemyslovým, bankovým a obchodným kapitálom, nahradila si zníženie cien pôdohospodárskych výrobkov zvýšením cien výrobkov priemyselných (tzv. nožnice). Zatiaľ sa platilo napríklad za kilo cukru roku 1925 Kč 4,91 roku 1930 platilo sa už 6,22 Kč. Zato cukrová repa, ktorá je hlavnou surovinou cukru, za ten istý čas klesla z 24 Kč na 16 Kč za metrický cent. Alebo napr. cena piva stúpila od roku 1925 do roku 1930 z 2,50 Kč na 2,67 Kč za liter. Zato jačmeň za ten istý čas klesol z 207,26 Kč na 118,72 Kč za metrický cent, chmeľ dokonca zo 7925 Kč na 800 Kč. Hlavnými akcionármi cukrovarov a pivovarov bola prirodzene agrárna buržoázia, zato hlavnými dodávateľmi surovín pre cukrovary a pivovary boli malí a strední roľníci. Nie div, že za takýchto okolností ďalej rástlo zadĺženie roľníctva. Len za tri roky (1928—1930) stúpilo zadĺženie roľníctva z 20 miliárd na 30 miliárd Kč. Roľníctvo nemalo za čo platiť úroky, nie to ešte dlhy. Hromadili sa exekúcie a vyvlastňovanie drobných a stredných roľníkov, rástla nezamestnanosť na vidieku. Od roku 1918 do roku 1933 vykonali buržoázne úrady 43.991 exekúcií. Roku 1934 počet exekúcií na Slovensku a Zakarpatskej Ukrajine dosiahol počet 110.248. Desiatitisíce malých a stredných roľníkov vyšlo na bubon, státisíce žilo pod úrovňou životného minima a za prácou i kúskom chleba odišlo do cudziny celkom 180.000 roľníkov.

Zbedačované pracujúce roľníctvo čím ďalej tým viac sa presvedčovalo o tom, že za panstva buržoázie nikdy nedosiahne slobodu a pôdu a že jeho miesto je na strane robotníckej triedy, ktorá pod vedením Komunistickej strany Československa zahájila úporný boj za práva všetkých vykorisťovaných.

Ako rástol útlak, zbedačovanie a vykorisťovanie roľníctva zo strany kapitalistov a veľkostatkárov, rástol aj odpor malých a stredných roľníkov, rástol a vyostroval sa do obrovských rozmerov triedny boj na vidieku.

3. Prvé úspechy KSC pri vytváraní a upevňovaní zväzku robotníckej triedy a roľníctva

História zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva u nás je taká stará ako naša komunistická strana. Pravda, po vzniku KSC uskutočňovanie zväzku robotníckej triedy s pracujúcim roľníctvom bolo sťažované tým, že mladá strana bola zafarbená zvyškami sociálnodemokratického oportunistu, a preto nevedela uplatniť marxisticko-leninské zásady v tejto otázke. Až od

pamätného V. sjazdu KSC, keď bol zvolený gottwaldovský Ústredný výbor strany, nastala nová etapa, nastal obrat v uskutočňovaní zväzku robotníckej triedy s pracujúcim roľníctvom.

Vtedy, ako aj v čase hospodárskej krízy kapitalizmu Ústredný výbor KSC a celá strana vyhlásili boj za najpálčivejšie požiadavky roľníctva (zastavenie exekúcií, zníženie a odpisy daní, zmena daňového systému, uskutočnenie pozemkovej reformy a pod.). Vtedy sa roľníci názorne presvedčili, že svoje požiadavky vydobyjú iba spoločným bojom s robotníckou triedou a pod jej vedením. Boje roľníkov pod vedením robotníckej triedy a strany v Polomke na Horehroní, na Šumiáci, v Pohorelej, v Habure a Čertižnej na východnom Slovensku stali sa jasným svedectvom toho, že zväzok robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva sa za vedenia KSC začal vytvárať a upevňovať. Stal sa mohutnou silou, o ktorú sa bolo možné opierať aj v čase Mníchova pri obrane republiky proti fašistickej agresii. Buržoázia však zradila jednotu ľudu a vydala republiku Hitlerovi.

Sila zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva sa prejavila aj v čase najfašších chvíľ našich národov, za fašistickej okupácie, lebo okolo neho sa formovali všetci statoční ľudia našej vlasti.

Zväzok robotníkov a roľníkov bol pevným jadrom, okolo ktorého sa pripravovalo a viedlo Slovenské národné povstanie. Tu podstúpil zväzok robotníkov a roľníkov prvý krst ohňom a treba povedať, že obstál v ňom veľmi dobre. Vtedy slovenská buržoázia, tak ako buržoázia celej republiky, zapredala najvlastnejšie záujmy našich národov najväčšiemu nepriateľovi — fašistickému Nemecku a odhalila sa v celej svojej protiludovej a protinárodnej zvrhlosti a nahote. Buržoázii stali sa milšie krvou poznačené zisky ako záujmy pracujúceho ľudu. Preto už v čase Slovenského národného povstania stratila buržoázia v očiach pracujúceho ľudu právo podieľať sa na riadení osudov našich národov. Vtedy v čase Slovenského národného povstania stala sa robotnícka trieda vo zväzku s pracujúcim roľníctvom a pod vedením komunistickej strany jediným morálne i historicky oprávneným uchádzačom o moc.

Pod vedením Komunistickej strany Československa vznikli už za Slovenského národného povstania orgány ľudovej moci — národné výbory postavené na pevnom základe — na zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva. Tak boli vytvorené základné predpoklady pre to, aby po porážke fašistického Nemecka, v oslobodenom štáte nositeľom štátnej moci stal sa ľud a jej hlavným vykonávateľom robotnícka trieda.

4. Nastolením ľudovodemokratickej moci začali sa plniť dávne túžby pracujúceho roľníctva

Po oslobodení slávnou Sovietskou armádou a po vzniku ľudovej demokracie pod vedením Komunistickej strany Československa neustále silnel a upevňoval sa zväzok robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva a tak neustále rástla a silnela ľudovodemokratická moc. Veľká Leninova idea o zväzku robotníckej triedy a roľníctva stala sa jedným z najdôležitejších základov socialistickej revolúcie v našej krajine, súčasťou celej otázky diktatúry proletariátu, súčasťou podmienok jej vydobytia, upevnenia, vybudovania socializmu a komunizmu. Ak za kapitalistickej ČSR obsahom zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva bola otázka moci, otázka boja proti buržoázii a zvrhnutie jej vlády, tak po oslobodení Sovietskou armádou, po nastolení ľudovodemokratickej moci obsahom toho zväzku stala sa otázka rozbitia pokusov buržoázie zmocniť sa znovu vlády, otázka samého vládnutia a spravovania štátu, ako aj otázka zabezpečenia výstavby socializmu.

Od májovej revolúcie roku 1945 až do februárového víťazstva nášho ľudu roku 1948 viedla komunistická strana robotnícku triedu vo zväzku s pracujúcim roľníctvom do boja proti oslabenej buržoázii o moc v štáte. Buržoázia v tomto boji pokúšala sa znova podviešť roľníctvo a tak ho ako po prvej svetovej vojne pripútal znovu k sebe a urobil ho svojou zálohou. Avšak robotnícka trieda vykovaná štvrtstoročným revolučným bojom proti buržoázii, vedená marxisticko-leninskou komunistickou stranou sa už nenechala pripraviť o moc buržoáziou. Ba aj pracujúce roľníctvo, začalo si už veľmi hlboko uvedomovať, na ktorú stranu patrí. Posledný raz sa dalo oklamať roku 1946, keď vo voľbách dalo svoj hlas ešte buržoáznym stranám. No vývin ďalších udalostí v našej krajine nenechal už nikoho na pochybách, že sa pracujúce roľníctvo pod vedením robotníckej triedy nezachlení do mohutného revolučného prúdu, ktorý povalí kapitalistov a veľkostatkárov a dovŕši historický zápas o moc skvelým víťazstvom pracujúceho ľudu.

V boji za upevnenie zväzku robotníckej triedy a roľníctva významným prostriedkom sa stalo znárodnenie bánk, poisťovní a kľúčového priemyslu v rokoch 1945—46. Zdalo by sa, že znárodnenie bánk nemá nič do činenia so záujmami pracujúceho roľníctva. To však nie je pravda. Treba si len pripomenúť, že usadlosti drobných a stredných roľníkov za predmníchovskej republiky boli zadĺžené 13 miliardami korún, čo znamenalo, že skutočnými vlastníkmi pôdy desiatísícov roľníkov boli banky. Znárodnením bánk a poisťovní bolo roľníctvo zbavené obrovskej farchy a hrozby, lebo mu už nikdy nehrozila strata majetku exekúciou.

Znárodnenie priemyslu malo zas ten význam, že bol odstránený vo veľkej

miere kapitalistický trh na pôdohospodárske výrobky, ktorý — ako sme už ukázali — nikdy nie je na prospech pracujúcemu roľníctvu, ale agrárnej buržoázii, spriahnutej s priemyselným kapitálom. Náš ľudovodemokratický štát, ovládajúci už úver, bane a kľúčový priemysel, mohol držať do značnej miery aj tvorbu cien na poľnohospodárske výrobky i na výrobky priemyselné, ktoré kupovali aj pracujúci roľníci.

Aj ďalšie opatrenia, ktoré prebojovala robotnícka trieda a komunistická strana, ako napr. zvýšenie cien za poľnohospodárske výrobky, úprava roľníckych daní, odstupňované ceny, miliónárska dávka, zrušenie exekúcií, zníženie poplatkov za árendu, poskytnutie 6 a pol miliardovej pomoci v suchom roku 1947 a pod. mali obrovský význam pre upevňovanie zväzku robotníckej triedy a roľníctva.

No najvýznamnejším prostriedkom pre ďalšie upevnenie zväzku robotníkov a pracujúceho roľníctva bol boj komunistickej strany za uskutočnenie parcelácie veľkostatkárskej pôdy, ktorá bola úspešne, ale v tvrdom triednom boji uskutočnená roku 1947 a hlavne roku 1948. Roku 1947 sa už veľmi presvedčivo ukázalo, že roľníctvo sa od buržoázie nedá klamať. Komunistickej strane sa podarilo zmobilizovať pracujúce roľníctvo do boja za uskutočnenie pozemkovej reformy, dokladom čoho sú hromadné delegácie roľníckych komisií v parlamente a na Povereníctve pôdohospodárstva, ktoré vtedy viedli reakčné kruhy DS. Aj mohutný sjazd roľníckych komisií vo februári 1948 ukázal, že leninská idea zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva sa stala veľkou silou, schopnou povaliť plány kontrarevolučnej buržoázie.

Kým pozemková reforma uskutočnená buržoáziou po prvej svetovej vojne posilnila pozície vykorisťovateľských tried a upevnila statkárske vlastníctvo pôdy, zatiaľ pozemková reforma uskutočnená ľudovodemokratickým štátom roku 1947 a 1948 najprv oslabil a potom v tvrdom triednom boji zlikvidovala veľkostatkárske vlastníctvo pôdy. Pozemková reforma uskutočnená ľudovodemokratickým štátom prešla dvoma vývojovými etapami. V prvej etape bola skonfiškovaná všetka pôda fašistov, vojnových zločincov a vlastizradcov. V druhej etape boli vyvlastnené všetky veľké pozemky nad 50 hektárov.

Na radu J. V. Stalina komunistická strana v našej ľudovodemokratickej krajine skonfiškovanú pôdu nenavrchovala nacionalizovať, ale rozparcelovať v prospech bezzemkov, malých a stredných roľníkov. Program nacionalizácie pôdy, tak ako ho uskutočnila KSSS, nebolo možné uskutočniť, lebo vývin roľníctva v našej krajine išiel inou cestou ako v Rusku. „Nemožno miešať roľníctvo Sovietskeho sväzu s roľníctvom na západe. Roľníctvo, ktoré prešlo školou troch revolúcií, ktoré bojovalo proti cárovi a buržoáznej moci spolu s proletariátom a v čele s proletariátom, roľníctvo, ktoré dostalo pôdu

a mier od proletárskej revolúcie a ktoré sa preto stalo zálohou proletariátu — toto roľníctvo sa musí líšiť od roľníctva, ktoré bojovalo za buržoáznej revolúcie v čele s liberálnou buržoáziou a ktoré dostalo pôdu od tejto buržoázie a stalo sa preto zálohou buržoázie.”⁵

Aby bolo možné naše roľníctvo definitívne odtrhnúť od buržoázie a získať ho na stranu robotníckej triedy, musela komunistická strana v našej krajine, riadiac sa tvorivým leninsko-stalinským učením, vytýčiť pred roľníckej masy program *parcelácie*, ktorý sa aj uskutočnil.

Program parcelácie pôdy úspešne prebehol i na Slovensku. Z celkovej plochy pôdy (včítane lesov), t. j. zo 4,687.000 hektárov bolo skonfiškované 852.000 hektárov ornej pôdy, t. j. viac ako 18%. Z pôdy takto získanej konfiškáciou a revíziou prvej pozemkovej reformy dostalo na Slovensku pôdu 91.575 osôb, čo je viac ako jedna pätina roľníkov. Priemer jedného prídelu činil 2,11 hektárov. Výkupom špekulačnej pôdy nad 50 hektárov získali malí a strední roľníci ďalšie tisíce hektárov pôdy.

Pozemková reforma, ktorú uskutočnil náš ľudovodemokratický štát, mala vyložene pokrokový charakter, ktorý spočíval v tom, že boli odstránení veľkostatkári, že bolo obmedzené kapitalistické hospodárstvo na vidieku, rozbitý podklad pre diferenciaciu roľníctva a že sa zlepšilo postavenie malých a stredných roľníkov. Okrem toho pozemková reforma v našej ľudovodemokratickej krajine vytvorila predpoklady pre prechod roľníckych mäs od kapitalizmu k socializmu, t. j. pre prechod roľníkov zo súkromného hospodárenia na socialistickú veľkovýrobu. Priam neoceniteľný je význam pozemkovej reformy pre ďalšie upevňovanie zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva, pre upevnenie existencie našej ľudovodemokratickej krajiny. A práve v tom je jej najväčší význam.

5. Február 1948 a ďalšie upevňovanie zväzku robotníkov a roľníkov

Naša komunistická strana, verná učeniu marxizmu-leninizmu, vedená nezabudnuteľným Kl. Gottwaldom, líniu upevňovania zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva verne stráži a vo februárovom víťazstve nášho ľudu i po ňom znovu prehlbovala. Vo víťaznom februári 1948 bol zavŕšený boj roľníkov o pôdu vydaním zákona o novej pozemkovej reforme, podľa ktorého bola pracujúcim roľníkom rozdelená všetka pôda prevyšujúca 50 ha výmeru u jedného vlastníka, takmer všetka árendovaná a cirkevná pôda.

Po víťaznom februári 1948 Kl. Gottwald a celá naša strana znovu postavili

⁵ J. V. Stalin, *Otázky leninizmu*, Bratislava 1952, 57.

do popredia otázku upevňovania zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva. Zvlášť IX. sjazd našej komunistickej strany venoval tejto otázke patričnú pozornosť. Kl. Gottwald na tomto sjazde radil celej našej strane, že najdôležitejšou úlohou práce na vidieku je upevňovať zväzok robotníckej triedy s malým a stredným roľníctvom pri súčasnom obmedzovaní a zatlačovaní dedinských boháčov. Porušovanie tejto línie strany v práci na vidieku sa neopláca a je hrubým porušením zásad marxizmu-leninizmu i oslabovaním budovania socializmu v našej vlasti. Mohli sme to vidieť na príklade prešovského kraja, kde vidiecki pracovníci krivením línie strany odpudzovali masy poctivých roľníkov od cesty združstevňovania roľníckych hospodárstiev, rozbíjali zväzok robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva, čím zapríčinili obrovské škody nášmu ľudovodemokratickému zriadeniu.

IX. sjazd našej strany je pre upevňovanie zväzku robotníkov a roľníkov významný aj tým, že na ňom Kl. Gottwald vytýčil úlohu o vybudovaní socializmu v celej našej krajine za predpokladu, že bude socializmus vybudovaný i na dedine.

Vybudovanie socializmu na vidieku je dôležité pre našu spoločnosť preto, lebo nie je možné, aby v našom štáte mohli natrvalo existovať dva protirečivé výrobné systémy, poľnohospodárska malovýroba, ktorá, ako učil Lenin, plodí neustále kapitalizmus, a priemyslová socialistická veľkovýroba. Tiež preto, že poľnohospodárska malovýroba so svojou nízkou produktivitou nie je schopná zabezpečovať neustále rastúce potreby pracujúcich. Vybudovať socializmus na vidieku môže len pracujúce roľníctvo, no prirodzene iba za nezištnej pomoci celej spoločnosti, najmä robotníckej triedy. Z toho vyplýva tolko, že význam zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva na prechode od kapitalizmu k socializmu sa ešte zvyšuje v porovnaní s obdobím boja o uchopenie moci.

Významný krok pre upevnenie zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva znamenajú tiež uznesenia a opatrenia strany a vlády zo septembra 1953. Z iniciatívy našej strany bolo prijaté vládne vyhlásenie, v ktorom sa hovorí, že „treba urobiť všetko pre zvýšenie poľnohospodárskej výroby“. Ďalej boli zvýšené ceny niektorých poľnohospodárskych výrobkov, poskytnuté úvery družstevnému roľníctvu i súkromne hospodáriacim roľníkom, znížené ceny priemyslových výrobkov, zvýšené investície do poľnohospodárstva (roku 1954 vzrastú oproti roku 1953 o 105%), zvýšené investície na výstavbu družstevných objektov a dodávky umelých hnojív a pod.

Toto sú ďalšie presvedčivé svedectvá o starostlivosti strany a vlády o rozvoj nášho poľnohospodárstva a roľníci sami stále jasnejšie poznávajú, že len v pevnom zväzku s robotníckou triedou môžu úspešne zvyšovať hektárové výnosy, úžitkovosť dobytká a že len s robotníckou triedou a za jej vedenia môžu dosiahnuť šťastnejší, bohatší a blahobytnejší život.

6. Volby do národných výborov — veľké víťazstvo zväzku robotníkov a roľníkov

Po národnodemokratickej revolúcii roku 1945, po oslobodení našej vlasti slávnou Sovietskou armádou rozhodla sa naša robotnícka trieda vo zväzku s pracujúcim roľníctvom, že nová republika bude ľudovodemokratická a že v nej ľud si bude vládnuť, dávať si zákony a prostredníctvom svojich zástupcov ich aj sám vykonávať.

Jedným zo základných pilierov nášho ľudovodemokratického zriadenia stali sa národné výbory, ktoré vznikli už v čase Slovenského národného povstania. Košický vládný program, Ústava 9. mája i nový ústavný zákon o národných výboroch nazvali národné výbory miestnymi orgánmi štátnej moci v obciach, okresoch a krajoch, strážcami práv a slobôd ľudu. Keď po oslobodení národné výbory odstránili mocenský aparát buržoázneho štátu, náčelníkov, notárov, županov i richtárov a ostatných predstaviteľov buržoáznej moci a keď bola uskutočnená na celom území nášho štátu vláda ľudu, ich význam nesmierne stúpol. Stali sa orgánmi ľudovodemokratickej moci a ich prostredníctvom sa stala robotnícka trieda vo zväzku s pracujúcim roľníctvom, inteligenciou i ostatnými vrstvami pracujúcich jediným základom tejto moci.

S týmto sa buržoázia prirodzene nemohla zmieriť. Preto už od prvých dní po oslobodení zahájila pomocou svojich agentov v malomeštiackych stranách (demokratickej, národnosocialistickej, lidoveckej, pravého krídla sociálnodemokratickej a pod.) Národného frontu proti národným výborom boj. No buržoázia sa prepočítala. Najväčším nebezpečenstvom stalo sa pre ňu to, že národné výbory boli živým stelesnením zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva. Sila buržoázie v minulosti spočívala v kapitáli a v podpore roľníctva. Stratenie tejto podpory znamenalo pre buržoáziu stratenie akejkolvek reálnej možnosti zmocniť sa vlády a zopakovať tak históriu z rokov po prvej svetovej vojne.

Čím viac buržoázia bojovala proti národným výborom, tým viac odhaľovala svoju pravú tvár a znepriateľovala si roľníctvo, ktoré chcela získať znovu na svoju stranu. To sa však buržoázii nepodarilo. Roľníci už veľmi dobre začínali vidieť, že bude lepšie, keď si budú vládnuť spolu s robotníckou triedou, ako keby nad nimi vládol župan, náčelník, notár, richtár a žandár. Preto boj buržoázie proti národným výborom musel stroskotať a národné výbory ako orgány ľudovodemokratickej moci, opierajúce sa pevne o bratské spojenectvo robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva, vyšli z tohto boja víťazne.

Národné výbory stali sa v našej ľudovodemokratickej vlasti tými organizáciami, ktoré v najširšom meradle umožňujú masám pracujúcich účasť

na budovaní a správe štátu. Kl. Gottwald nás učil, že čím väčšia bude účasť ľudu na správe štátu, čím viac sa bude upevňovať spojenie štátnej moci s ľudom a čím viac bude rásť tvorivá činnosť miliónov pracujúcich pri výstavbe socializmu, tým rýchlejšie bude rásť hmotná a kultúrna úroveň všetkých pracujúcich.

Práve v spojení s najširšími masami pracujúcich treba hľadať príčiny úspechov prvej Gottwaldovej päťročnice, práve spojenie národných výborov s ľudom umožnilo podstatnú zmenu rázu, tvárnosti a vývinu našich dedín, miest, okresov a krajov, a to najmä tých, ktoré boli najviac vysávané kapitalistami.

Volby do národných výborov v máji tohto roku toto spojenie národných výborov s pracujúcimi masami ešte viac upevnili a utužili. Stali sa tak veľkým víťazstvom zväzku robotníkov a roľníkov, inteligencie a ostatných pracujúcich v našej ľudovodemokratickej vlasti.

7. X. sjazd KSČ — ďalší významný krok vpred v politike upevňovania zväzku robotníckej triedy a roľníctva

Naša ľudovodemokratická krajina je dnes na prechode od kapitalizmu k socializmu. Pod vedením Komunistickej strany Československa a za neoceniteľnej pomoci Sovietskeho sväzu i krajín ľudovej demokracie dosiahla naša robotnícka trieda v nerozlučnom zväzku s pracujúcim roľníctvom pri budovaní socializmu už značné úspechy. Rozvoj ekonomickej základne hlavne na úseku priemyslu a zlepšenie životných podmienok pracujúcich v čase povojnovej obnovy a socialistickej industrializácie krajiny upevnili náš ľudovodemokratický štát i jeho politický základ — zväzok robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva. Dnes je naša vlasť tak hospodársky a politicky silná, ako nebola nikdy predtým.

V netušenom rozvoji našej krajiny oproti vývinu priemyslu a iných odvetví národného hospodárstva zaostal rozvoj poľnohospodárstva. Úspešná výstavba socializmu nemôže však byť uskutočnená bez podstatného rozvoja výrobných síl nielen v priemysle, ale aj v poľnohospodárstve. Preto X. sjazd našej KSČ, ktorý je vo vývine našich národov na ceste od kapitalizmu k socializmu udalosťou historického významu, vytýčil ako najaktuálnejšiu a najnaliehavejšiu úlohu pre ďalšie obdobie podstatne zvýšiť poľnohospodársku výrobu a zabezpečiť maximálny rozvoj výrobných síl aj na úseku poľnohospodárstva.

Cestu a prostriedky, akými chce naša strana a vláda za pomoci všetkých pracujúcich dosiahnuť zvýšenie poľnohospodárskej výroby v najbližších dvoch až troch rokoch, ukazujú smernice, ktoré jednomyselne schválil X.

sjazd KSČ. Tieto smernice sú jasným svedectvom, že naša strana a vláda venujú poľnohospodárstvu významnú pozornosť a že vytvárajú podmienky pre jeho ďalší netušený rozvoj.

Stačí uviesť niekoľko hlavných bodov tohto významného dokumentu.

Orná pôda sa má do roku 1957 rozšíriť najmenej o 200.000 hektárov, a to najmä rozoraním nevyužitej a ladom ležiacej pôdy, málo produktívnych lúk, pasienkov a pod. Hektárové výnosy sa majú podľa návrhu smerníc zvýšiť do roku 1957 u pšenice v priemere najmenej o 12%, u raži o 10%, u zemiakov o 15%, u cukrovky o 18%, u repky o 30%, u ľanu o 29%, a u chmeľu o 34%. Výroba mäsa sa má zvýšiť oproti roku 1953 o 26%, z toho bravčového mäsa a masti o 51% a výroba mlieka o 31%.

Na tieto úlohy sa sústreďuje dnes pozornosť a úsilie všetkých pracujúcich, celého štátneho aparátu, všetkých stranických i masových organizácií. Priaznivé podmienky pre riešenie týchto úloh boli vytvorené v prvej päťročnici, keď pre rozvoj poľnohospodárskej výroby boli vytvorené materiálne i politické predpoklady. „Pôjde teraz o to — hovorí sa v sjazdových uzneseniach — viesť energický, účinný a dôsledný boj proti nedostatkom a ťažkostiam v našom poľnohospodárstve. Pôjde o to, získať pre tento boj najširšie masy družstevníkov, malých a stredných roľníkov, dosiahnuť to, aby sa stali aktívnymi bojovníkmi za vysoké hektárové výnosy a vysokú úžitkovosť dobytka.”

Naše poľnohospodárstvo dostane v nasledujúcich rokoch obrovskú pomoc. V prvom rade dostane chýbajúce pracovné sily, a to najmä z mládeže. V rokoch 1954—57 má byť získané pre poľnohospodárstvo 320.000 stálych pracovníkov. Veľký dôraz sa kladie na zabezpečenie kvalifikovaných pracovníkov. Tak napr. do roku 1955 treba získať pre prácu na strojových a traktorových staniciach 300 agronómov s vysokoškolským vzdelaním, 140 inžinierov-mechanizátorov, 3100 agronómov s vyšším i nižším vzdelaním a 650 inžiniersko-technických pracovníkov. Ďalej pre prácu na STS sa má získať do roku 1957 až 27.000 pracovníkov z priemyslu a ostatných odvetví národného hospodárstva.

Naše STS, vybavené dnes už mohutnou technikou, majú významnú úlohu pri zvyšovaní poľnohospodárskej výroby a sú dôležitým nástrojom pre upevňovanie zväzku robotníckej triedy a roľníctva, nástrojom, ktorý pomáha roľníkom, aby poľnohospodárska výroba prešla na vyššie, socialistické formy a zvyšovala svoju technickú úroveň. Roku 1953 bolo v našej krajine už 6679 jednotných roľníckych družstiev. Družstvá so spoločnou rastlinnou a živočíšnou výrobou hospodárika dnes už takmer v 47% obcí a obrábajú do 33% ornej pôdy. STS vykonávali roku 1953 už 44% všetkých poľných prác v existujúcich jednotných roľníckych družstvách. To je najlepší doku-

ment upevňovania výrobného zväzku medzi robotníckou triedou a pracujúcim roľníctvom v našej krajine.

Strana a vláda vynakladajú veľkú starostlivosť o vybavenie STS schopnými kádrami a novou technikou. Od roku 1948 do 1953 počet traktorových jednotiek (15 HP na páku) stúpol 15,5-krát, samoviazačov 22,3-krát, počet obilných kombajnov 13,3-krát a počet sejačiek obilia 8,8-krát. Výkony strojových a traktorových staníc za ten istý čas stúpili spolu v priemerných hektároch 33,6-krát, z toho v poľných prácach včítane mlatby 26,7-krát.

X. sjazd KSČ však zdôraznil, že pri ďalšej mechanizácii nášho poľnohospodárstva treba rýchlejšie pokračovať, pretože ani pri takom vysokom percente vzrastu mechanizácie nebolo možné nahradiť ňou úbytok pracovných síl v poľnohospodárstve. V krátkodobom pláne na podstatné zvýšenie poľnohospodárskej výroby počíta sa preto s ďalšou etapou technickej revolúcie v rokoch 1954—1957. Za toto obdobie na úseku mechanizácie poľnohospodárstvo dostane: 9500 kultivačných traktorov, 3700 kolesových traktorov Z-35, 2400 pásových traktorov, 1700 obilných kombajnov, 2150 kombajnov pre zber cukrovej repy, 3600 kombajnov pre zber zemiakov, 3500 vyorávačov zemiakov, 450 kombajnov na zber ľanu, 22.000 traktorových pluňov, 18.000 traktorových sejacích strojov, 33.000 kultivátorov všetkých druhov, 9000 nakladačov a 12.000 rozmetadiel maštalného hnoja, 10.000 rozmetadiel umelých hnojív, 400 šesťriadkových močovkovačov, 3900 sadičov zemiakov na štvorcovo-hniezdovú výsadbu, 21000 automatických mláťačiek a celý rad ďalších strojov.

Ako hlavnú úlohu STS v danom období vytýčil X. sjazd KSČ zabezpečiť riadne obrábanie pôdy a takto podstatne prispieť k zvyšovaniu výnosov všetkých poľnohospodárskych plodín. V súvislosti s tým treba rozvíjať boj za plné využitie strojov, za skvalitnenie agronomickej služby, za zvyšovanie produktivity práce, za využívanie skúseností najlepších pracovníkov i za uplatňovanie sovietskych skúseností. To bude ďalší prínos pre upevnenie výrobného zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva, pre ďalšie upevnenie základov našej ľudovodemokratickej krajiny.

Veľkú úlohu pri ďalšom rozvoji poľnohospodárskej výroby majú aj štátne majetky, ktoré sa majú stať vzorom socialistickej poľnohospodárskej výroby. Preto smernice X. sjazdu KSČ a jeho uznesenia počítajú s poskytovaním obrovských prostriedkov na riadne vybudovanie štátnych majetkov, aby dosiahli najpokrokovejšiu socialistickú formu poľnohospodárskej výroby, aby boli čo najdokonalejšie vybavené mechanizačnými prostriedkami, aby mali dokonale premyslenú organizáciu, vysokú odbornú i technickú úroveň a úzku spoluprácu s vedeckými výskumnými ústavmi.

Tak budú vytvorené všetky predpoklady pre to, aby naše JRD mali v štátnych majetkoch skutočný vzor socialistickej veľkovýroby a aby podľa nich

mohli ďalej zveľaďovať rastlinnú a živočíšnu výrobu, aby sa skorej stali bohatými a zámožnými.

Doterajší vývin JRD potvrdil správnosť politiky našej strany. Výsledky, ktoré dosahujú JRD, stávajú sa čím ďalej tým viac presvedčivým dôkazom pre malých a stredných roľníkov, ktorí ešte hospodária samostatne, že vstup do družstva je pre nich vo vlastnom záujme správnym rozhodnutím, pretože v JRD majú všetky možnosti pre to, aby sa i oni stali bohatými a zámožnými. Preto X. sjazd KSČ, pokiaľ ide o súkromne hospodáriacich drobných a stredných roľníkov, prijal smernicu, že ich treba získať do JRD, že treba vyvíjať i naďalej úsilie o rozšírenie členskej základne JRD a zakladať nové družstvá všade tam, kde sú na to predpoklady, kde boli malí a strední roľníci presvedčení o tom, že v družstve budú môcť lepšie hospodáriť a bohatšie žiť. Úsilie o podstatné zvýšenie poľnohospodárskej výroby je takto — ako uviedol súdruh Široký vo svojom referáte na X. sjazde KSČ — v plnom súlade so záujmami a potrebami nielen družstevníkov, ale aj samostatne hospodáriacich drobných a stredných roľníkov. No úsilie o podstatné zvýšenie poľnohospodárskej výroby je ďalej nerozlučne späté aj s ďalším upevňovaním bratského zväzku robotníckej triedy s pracujúcim roľníctvom.

V tomto ďalšom a neustálom upevňovaní zväzku robotníckej triedy a pracujúceho roľníctva je spoľahlivá záruka, že naša vlasť bude stále silnieť, rásť a prekvitať.